

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการสนับสนุน โดยกำหนดวิธีการดำเนินไว้ ดังนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
4. เครื่องมือวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1,963 คน (ข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎรอำเภอท่าม่วงประจำเดือนมิถุนายน 2556)

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ คือประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 332 คน คำนวณ ดังนี้

การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการคำนวณของ Yamane's (1998, p. 87) ดังสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n = จำนวนขนาดของตัวอย่าง
 N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
 e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (โดยในการศึกษานี้กำหนดให้เท่ากับ .05)

แทนค่า $n = \frac{1,963}{1 + 1,963 (0.05)^2} = 332.29$

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 332 ตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษารั้งนี้ คือ นักพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการสถานพยาบาล ผู้สูงอายุ โสทรชัชฎกุลหลาน ผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน และผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้นำชุมชนหรืออดีตข้าราชการเกษียณอายุ จำนวน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 9 คน

เครื่องมือวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในเขตอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี มาตรวัดแบบ Likert Scale มาปรับใช้โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ระดับความพึงพอใจ

ระดับคะแนน

มากที่สุด

5

มาก

4

ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

1.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามแบบตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ ให้สอดคล้องกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัยและพัฒนาปรับปรุงให้ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ทำการวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนภาษา รวมถึงความตรง (validity) ของเครื่องมือวิจัย

2.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวิจัยตามแบบ IOC (IOC : index of item-objective congruence) โดยในแต่ละข้อมีค่าเท่ากับ 1

2.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 215-217) โดยทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.954

2.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้ายและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ มีดังนี้

1.1 ทำจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัยจากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัย บทความ และอินเทอร์เน็ต ทำข้อมูลที่ได้มาประกอบเพื่อสร้างแบบสอบถาม ก่อนที่จะทำการสำรวจภาคสนามต่อไป

1.2 การสำรวจภาคสนาม นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปสอบถามผู้สูงอายุในเขต อำเภอดำม่วง จำนวน 332 ราย โดยขอความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน แจกแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2556 ถึง มิถุนายน 2556

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยวิจัยขอหนังสือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีตำบลตำม่วง และนำหนังสือยื่นขออนุญาตประธานชมรมผู้สูงอายุ โดยติดต่อประสานงานกับกลุ่มงานอนามัยชุมชนและหน่วยงานส่งเสริมสุขภาพของแต่ละโรงพยาบาล เมื่อได้รับอนุญาตแล้วผู้วิจัยจึงประสานงานกับประธานชมรมผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในสังกัดเทศบาลตำบลตำม่วง เพื่อกำหนดวันและเวลา ในการเก็บข้อมูล โดยการดำเนินการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างใช้เวลา 6 สัปดาห์ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 การสัมภาษณ์ (interview) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์เอง เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์จะไม่กำหนดรูปแบบมาตรฐาน (unstructured interview) ไม่มีการกำหนดข้อคำถามอย่างตายตัว แต่จะกำหนดไว้เพียงกรอบหรือประเด็นคำถาม และไม่เรียงลำดับ ก่อนหลังเหมือนที่กำหนดเอาไว้ คำถามจะมีลักษณะแบบปลายเปิด และหากว่าในขณะที่สัมภาษณ์พบปรากฏการณ์หรือประเด็นปัญหาใดก็จะกระทำสัมภาษณ์โดยละเอียด เพื่อให้ได้คำตอบอย่างชัดเจน พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในแถบบันทึกเสียง และถ่ายภาพที่เกี่ยวข้อง

2.2 การสนทนากลุ่ม (group Discussion) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการนี้ โดยได้จัดสนทนากลุ่มเพื่อให้กลุ่มได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นคำตอบที่มีคุณค่า เกี่ยวกับการศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในเขตอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยกลุ่มที่เข้าร่วมสนทนาเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นและความจริงใจขณะสนทนา การสนทนากลุ่มนี้มีใช้ภายหลังจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ มาพอสมควร แต่ยังได้ข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ พอที่จะสรุปให้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากประเด็นในการสนทนากลุ่มเพื่อนำไปสู่ข้อมูลที่สมบูรณ์

2.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.3.1 แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม โดยได้เตรียมไว้ล่วงหน้าเพื่อสะดวกในการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล และวิเคราะห์โดยบันทึกข้อมูลทั่วไป จากการสัมภาษณ์ และกลุ่มสนทนามีการใส่เลขกำกับเพื่อเรียงจำแนกตรวจสอบและวิเคราะห์

2.3.2 เทปบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกการสัมภาษณ์ การสนทนาที่เป็นประเด็นสำคัญของผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม โดยขออนุญาตจากผู้ให้การสัมภาษณ์หรือกลุ่มสนทนาก่อน ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลสามารถตรวจสอบกับที่บันทึกได้ และได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.3.3 สมุดบันทึกและอุปกรณ์เครื่องเขียนต่าง ๆ เพื่อใช้บันทึกการสัมภาษณ์และการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล

2.3.4 กล้องถ่ายภาพ พร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการถ่ายภาพ หรือใช้บันทึกภาพการสัมภาษณ์ และการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล โดยบันทึกภาพปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในเขตเทศบาลทั้งบุคคล และสถานที่ใช้ประกอบรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การศึกษาวิจัยดำเนินการไปอย่างน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ ดังนี้
  - 1.1 ค่าสถิติร้อยละ ใช้อธิบายข้อมูลด้านบุคคลและลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายเกี่ยวกับระดับพึงพอใจของประชาชนต่อทางการพัฒนาการสนับสนุนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา